

פרשת וירא

מעשה דבנות לוט

בפרשה אנו מוצאים שבנות לוט חשבו שכל העולם נחרב - בהפיכת סדום, וכדי לקיימו מחדש הן מוכרחות להביא זרע מאביהן לפני שימות או יפסוק מלהוליד. ולכן עשו מעשה והשקוהו יין, ולאחר מכן כל אחת בתורה דאגה להמשך קיום העולם. והנה אם נתבונן בפסוקים נגלה דבר מעניין. בעוד שהיחס של התורה לבנות לוט לא מייחס להן עבירה כלשהי [שהרי שוגגות היו ומתוך כוונה טהורה]. ואפילו אליבא דחד מ"ד במדרש נעשה להן נס ונזדמן להן יין במערה (בראשית רבה פרשה נ"א, ובספרי עקב מ"ג. והובא ברש"י על אתר). [הגם שישנה מחלוקת במדרש (בר"ר נ"א) אי לשם שמים נתכונו או לזנות, אבל עצם הנס מוכיח שהיו כאן דברים לא פשוטים].

לאחר כמה פסוקים באה התורה ואומרת: "ויסע משם אברהם ארצה הנגב" וכו' (כ', א') ואומר רש"י: "דבר אחר להתרחק מלוט שיצא לו שם רע שבא על בנותיו". דהיינו גם אנשי העולם שלא ידעו ממחשבתן של בנות לוט וכוונתן - שהיא לקיום העולם, ולכן חשבו שאם הם היו לבד במערה והתעברו סימן שאביהן הוא כאן הבעייתי. וגם התורה מייחסת מעשה זה לגנות [שהרי ברור שאילו היו חז"ל סבורים אחרת לא היו מציינים את השם רע שהוציאו לו הבריות]. יתירה מזו מצינו במדרש: "אמר רבי לוי כל מי שהוא להוטאחר בולמוס של עריות לסוף מאכילין אותו מבשרו" (ב"ר נ"א, ט'. והובא ברש"י כאן). זאת אומרת שלוט נתאוה לכך כבר הרבה זמן ולכן הקולר תלוי בצווארו אף שזה נעשה ללא ידיעתו, וללא הנאה או רווח אישי שלו מהסיפור.

וחשבתי דרכי להתבונן בנקודה זו: מדוע המעשה הזה מתייחס אליו בצורה כה שלילית? וכי מה הוא אשם במעשיהן של בנותיו? ואם תאמר שכיון שהרגיש בכך בלילה הראשון ולא נזהר מלשתות לילה שני [כמו שהביא רש"י], עדיין יש מקום לסנגר ולומר שבלילה הראשון הוא לא ידע מכלום. אלא נראה לבאר את הנקודה הזו על פי מה שתיארה לנו התורה כמה פסוקים קודם לכן - כשבאו המלאכים לסדום: לוט מוכן היה למסור את נפשו למען הכנסת אורחים. אבל כשהתעוררו בעיות: "ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה: ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אותם" (י"ט, ד-ה), ולוט יוצא ומנסה לשדלם שלא ירעו לאורחיו. משלא עזר דבר פונה אליהם לוט: "הנה נא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש, אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם, רק לאנשים האל אל תעשו דבר" וכו' (שם ח').

כזה אדם שסולם ערכיו כה מעוות ולקוי, שמוכן להפקיר את בנותיו כאילו היו עוד חפץ מחפציו שבבית למעשה כה שפל, והכל למען המטרה הנעלה: הכנסת אורחים... בלי לשים לבו שלא זוהי הדרך ולא זו העיר.

בלי להבין שאם עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת, אז ברור שאי אפשר להציק למישהו מסוים כדי שהשני ייהנה על חשבוננו. ולוט לא חשב בצורה נכונה. לכן אומרת התורה מידה כנגד מידה - כיון שהיית מוכן

לעשות לבנותיך מעשה כזה שפל, הקב"ה ידאג שיקרה מה שיקרה וכל העולם יצביעו עליך מאחורי גבך ויאמרו - הנה האיש שעשה מעשים אשר לא יעשו. לוט לא הפנים שהכנסת אורחים תכליתה היא אמנם - להיטיב לאחרים - אבל - לא על חשבון הזולת.

מקור: מקור

פרשת וירא